

Vilém Knoll
Jakub Hablovič
a kolektiv (eds.)

NADĚJE PRÁVNÍ VĚDY 2023

Právní věda v praxi

Naděje právní vědy 2023

Naděje právní vědy 2023

Právní věda v praxi

**Vilém Knoll, Jakub Hablovič
a kolektiv (eds.)**

Sborník příspěvků
ze stejnojmenné mezinárodní konference
pořádané Fakultou právnickou Západočeské univerzity v Plzni
v hybridní formě dne 24. listopadu 2023

Plzeň 2024

**FAKULTA PRÁVNICKÁ
ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY
V PLZNI**

Naděje právní vědy 2023: Právní věda v praxi

Editoři:

doc. JUDr. Vilém Knoll, Ph.D.; Mgr. Jakub Hablovič, Ph.D.

Recenzenti:

Mgr. Michal Dittrich, Ph.D.; Mgr. Tomáš Křivka, Ph.D.; JUDr. Bc. Petr Kybic, Ph.D.;

doc. JUDr. Antonín Lojek, Ph.D.; prof. JUDr. Karel Marek, CSc.;

JUDr. et PhDr. Jiří Novotný, Ph.D.; JUDr. Tomáš Pezl, Ph.D.;

JUDr. Petra Hrubá Smržová, Ph.D.

Za obsahovou stránku odpovídají autoři příspěvků.

Typografická úprava:

Jakub Pokorný

Vydala:

Západočeská univerzita v Plzni, Univerzitní 2732/8, 301 00 Plzeň

První vydání, 806 stran

Plzeň 2024

ISBN 978-80-261-1258-7

ISBN 978-80-261-1257-0 (brožovaná vazba)

DOI <https://doi.org/10.24132/ZCU.NADEJE.2023>

© Západočeská univerzita v Plzni, 2024

Editorická předmluva

Konference Naděje právní vědy je Fakultou právnickou Západočeské univerzity v Plzni pořádána s přestávkami již od roku 2006 a stala se již tradiční akcí na které se setkávají mladí i zkušenější vědečtí pracovníci a zejména doktorandi. Výhodou této konference – jak se alespoň její organizátoři domnívají – je její široké tematické pojetí, které umožňuje účastníkům prezentovat svá aktuálně zpracovávaná témata bez nutnosti jejich modifikace z důvodu tematického ohraničení, která podobné akce obvykle mají. To může být zajímavé zejména pro studenty doktorských studijních programů, kteří zde mohou prezentovat části připravovaných disertačních prací, získat zpětnou vazbu své dosavadní vědecké práce a současně jim také umožňuje naplnit jeden z obvyklých studijních požadavků – publikování části práce před jejím předložením k obhajobě. Tato akce tak naplňuje svůj cíl, který deklaruje již ve svém názvu, tedy podpořit a rozvíjet budoucí nadějně právní vědce bez rozdílu témat jejich zájmu.

Letošní 12. ročník konference byl opět uspořádán v hybridní formě, přičemž byla koncipován jako jednodenní. Za velkého zájmu účastníků ji v pátek 24. listopadu 2023 zahájil úvodním slovem děkan Fakulty právnické ZČU JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D., který v něm zdůraznil zejména potřebu rozvíjení osobních kontaktů mladých vědeckých pracovníků prostřednictvím konferenčních akcí. Následně proděkan pro vědu a výzkum doc. JUDr. Vilém Knoll, Ph.D., seznámil přítomné s organizačními záležitostmi akce. Poté následovalo jednání v jednotlivých sekcích. S ohledem na to, že i v tomto roce byla přihlášena konferenční vystoupení zaměřená na různorodou škálu otázek právní vědy i aplikační praxe, odehrávala se konference v pěti souběžně probíhajících sekcích volně přístupných všem účastníkům. V nich osobně nebo on-line vystoupilo 122 řečníků z toho 67 ze zahraničí (ze Slovenska, Polska, Maďarska, Nizozemí), kteří přednesli své příspěvky v češtině, slovenštině, polštině a angličtině. Konference tak měla stejně jako v předešlých ročnících velmi bohatou účast.

Za nelehkou organizaci rozsáhlé akce a přípravu sborníku je třeba poděkovat řešitelskému a organizačnímu týmu, zejména Mgr. Jakubovi Hablovičovi, Ph.D., který se spolu s Mgr. et Mgr. Karolínou Hanzlovou, Mgr. Bc. Denisou Kotroušovou, JUDr. Janem Mífkem a Mgr. Vojtěchem Vrbou skvěle zhostil také řízení jednotlivých konferenčních sekcí. V neposlední řadě pak děkujeme také

členům organizačního týmu z řad studentů a zejména pak recenzentům této publikace za její posouzení.

Konference samotná i vydání tohoto sborníku pak bylo financováno v rámci interního grantového projektu Západočeské univerzity v Plzni SVK1-2023-007 „Naděje právní vědy – Právní věda v praxi 2023“.

Pevně věřím, že tento sborník si i přes své velmi široké tematické rozpětí najde spokojené čtenáře nejen z řad právnické akademické obce, ale i z řad všech těch, kteří se zabývají právem v praxi.

za organizační tým
doc. JUDr. Vilém Knoll, Ph.D.

Obsah

<i>Marek Adamkovič</i> Aktuálny stav kriminalizácie dezinformácií v Slovenskej republike	1
<i>Jan Adamov</i> Sankční politika České republiky v multilaterálním kontextu	7
<i>Filip Baláži</i> Princípy zdaňovania vs. aktuálne trendy v boji proti daňovým únikom	15
<i>Lýdia Baluchová</i> Medzinárodnoprávna subjektivita jednotlivca v oblasti ochrany ľudských práv s jej presahom do azylu a utečenectva	25
<i>Tibor Bartoš, Martin Orviský</i> Karuselové podvody	36
<i>Lilla Andrea Barzo</i> Thoughts on the private law interpretation of the doctor's duty to tell the truth ...	48
<i>Alexandra Bejvančická</i> Předběžné šetření některých trestných činů proti 6. příkázání: postavení obviněného a jeho advokáta	55
<i>Veronika Bernardinová</i> Aplikace korektivu dobrých mravů v rozhodovací praxi Ústavního a Nejvyššího soudu	63
<i>Matej Biroš</i> Materiálny pohľad na vývoj výšky škody ako kvalifikačného znaku následku trestného činu	71
<i>Petr Bydžovský</i> Právní úprava alternativních fondů z hlediska prevence kriminality	84

<i>Patrik Mário Čerňanský</i> Rozhodnutie prezidenta o nevymenovaní osoby za člena vlády Slovenskej republiky – Oprávnenie alebo svojvôľa?	90
<i>Radka Čihulková</i> Rekognice osob simultánní, sekvenční, wildcard či eliminační – kterou preferovat?	99
<i>Milan Dočkal</i> Vybrané aspekty nabytí vlastnického práva k pohľadávce	110
<i>Miroslava Dolíhalová, Jakub Dzimko</i> K zmluvnej úprave majetkových vzťahov medzi manželmi v podmienkach Slovenskej republiky	118
<i>Milan Ďurica</i> O rozvoji inštitútu odporovateľnosti v judikatúre najvyšších súdnych autorít	131
<i>David Dvořák</i> Disciplinární řízení v osnově zákona o tiskové komoře z roku 1930	140
<i>Attila Fodor</i> Polygraf v trestnom konaní v kontexte zásady nemo tenetur	147
<i>Laura Gazdagová</i> Medzinárodnoprávne mechanizmy ochrany environmentálnych ľudských práv hmotnoprávneho charakteru	157
<i>Karolína Godál</i> Nařízení o obecném režimu podmíněnosti ve světle rozhodnutí Soudního dvora EU o žalobách Maďarska a Polska a jeho budoucnost mezi nástroji na ochranu právního státu	170
<i>Karolina Gwiżdż</i> Recent changes in the taxation of residential real estate acquisitions in the context of the Polish tax on civil law transactions	182

<i>Milan Hlušák</i> Domnienky a fikcie v súkromnom práve	189
<i>Dominik Hoda</i> Odpovednosť člena statutárneho orgánu obchodní korporace za spôsobení úpadku ve světle § 66 zákona o obchodních korporacích ...	198
<i>Júlia Hoffmanová</i> Vybrané riziká a príležitosti daňovej (ne)regulácie v digitálnej ekonomike ...	207
<i>Roland Hochmann</i> Ekonomická kriminalita a priestor pre využívanie alternatívnych trestov pri jej trestaní	215
<i>Diana Horňáková</i> Právna regulácia obmedzovania politických práv v núdzových situáciách – rámcová analýza	222
<i>Žaneta Hošková</i> Žádost o výkon práce na dálku dle novely zákoníku práce	236
<i>Kateřina Hrabánková</i> Ochrana veriteľov v čase krízy obchodnej spoločnosti	246
<i>Miroslav Chupáč</i> Otázka (ne)priznání náhrady nákladů za zastoupení advokátem v soudním řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví	258
<i>Viktória Jánošová</i> Legal framework for the temporary protection of refugees	267
<i>Simona Karafová</i> (Ne)autorita ústavného textu optikou ústavných zmien	278
<i>Maximilián Kiko</i> Povinná miera opatrnosti poškodeného pri podvodných konaniach z pohľadu trestného práva hmotného	288

<i>Renáta Kišoňová</i>	
Od obdivu k znechuteniu	298
<i>Adam Kobylyjanský</i>	
Kauza Tempel ve světle aktuální judikatury Ústavního soudu	303
<i>Roman Kočí</i>	
Neslučitelnost funkcí zastupitele obce pohledem garance základních lidských práv	311
<i>Marie Kohoutová</i>	
Úloha mezinárodních dohod při ochraně práva znát svůj původ	322
<i>Vladimír Kolář</i>	
Procesní důsledky porušení povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele poskytovatelem úvěru	330
<i>Vladimír Kreiža</i>	
Odpovědnost za pomocníka-zaměstnance: Jak udělat z hororu příběh s dobrým koncem	342
<i>Petr Kulawiak</i>	
Nemajetková újma při pracovním úrazu	352
<i>Viliam Kutenič</i>	
Dodržiavanie zákonnosti v prípravnom konaní	358
<i>Elena Lazoriková</i>	
Špecifikácia daňových trestných činov v podmienkach Slovenskej republiky ...	366
<i>Zuzana Macková</i>	
Otázky nad aplikáciou Nariadenia (EÚ) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia pri poskytovaní štátnych sociálnych dávok (prídavku na dieťa)	377
<i>Martin Mach</i>	
The Right to be forgotten... but is it really a right?	390

<i>Ondřej Mach</i>	
Změna pohlaví v kontextu pracovního práva	397
<i>Martina Makaturová</i>	
Vývoj pôsobnosti Európskej únie v oblasti trestného práva	409
<i>Jan Mířek</i>	
Specializace trestních úseků soudních oddělení na sexuální trestné činy a na mezinárodní justiční spolupráci	419
<i>Miroslav Mimra</i>	
Nová právní úprava práce na dálku v zákoníku práce	431
<i>Pavčina Minaříková</i>	
Přijatá opatření ve vybraných státech Evropské Unie v době protiruských sankcí v oblasti veřejných zakázek a jejich vzájemné srovnání	443
<i>Michal Novák</i>	
Vybrané nedostatky zákona na ochranu republiky a jeho nadužívání v kontexte urážky prezidenta republiky	452
<i>Mária Nováková, Pavol Rak, Katarína Kezman</i>	
Pracovné podmienky odsúdených	458
<i>Jan Novotný</i>	
Limity mediálních projevů soudců plynoucí z požadavku nestrannosti	466
<i>Jiří Novotný</i>	
Aktuální stav dokončení hospodářské a měnové unie	477
<i>Kateřina Obadalová</i>	
Zaměstnanci nebo OSVČ? První rozhodnutí evropských soudů	489
<i>Júlia Ondrová, Michal Úradník</i>	
Ústavná sťažnosť fyzických alebo právnických osôb v intenciách lehôt	499

<i>Paulina Paľach</i>	
The latest jurisprudence line of the Polish Supreme Court in the context of doubts regarding the interpretation of Art. 17 ¹⁸ sec. 1 of the Act on Housing Cooperatives	506
<i>Petra Paluchová</i>	
Ochrana zvierat ako súčasť verejného záujmu z pohľadu Európskeho súdu pre ľudské práva	514
<i>Lucia Petříková</i>	
Náhradné materstvo z pohľadu aplikačnej praxe pracovného práva	524
<i>Vladimír Petrila</i>	
Zneužitie práva a daňový podvod v kontexte judikatúry Súdneho dvora Európskej únie	531
<i>Dominika Písařčíková</i>	
Postihovanie plagiatstva normami správneho práva	543
<i>Juraj Plaza</i>	
Eliminácia pracovných úrazov pomocou umelej inteligencie	550
<i>Martin Plch</i>	
Přivlastnění a nález jako originární způsob nabytí vlastnického práva v občanském zákoníku	560
<i>Viliam Poništ</i>	
Vplyv rozsudku Súdneho dvora EÚ v spojených veciach C-422/19 a C-423/19 „Hessischer Rundfunk“ na vývoj menového práva	571
<i>Natália Priateľová</i>	
Zvýhodnenia ESOP programov a ich uplatnenie v praxi	584
<i>Marek Prudovič</i>	
lus commune – jeho pramene a charakteristika	596

<i>Nguyen Thi Quynh</i> Criticisms of Conventions on international carriage of goods by sea and the question of uniformity	606
<i>Martin Skaloš</i> Právo užívania pôdy v právnej úprave socialistického Československa	615
<i>Raheleh Soltanibahreman</i> Copyright regulations for AI-generated works in the EU	625
<i>Somayyeh Soltanibahreman</i> Legal History and Theory of Law: Unraveling the Foundations of Jurisprudence	632
<i>Marek Strzala</i> Religious freedom and the implementation of electoral programmes after the 2023 parliamentary elections in Poland	639
<i>Luca Szentgyörgyi</i> Property regime of couples in civil partnership in Hungarian law	653
<i>Michaela Szittyaiová</i> Keď sa proces sporí s hmotou (v prípadovej štúdií)	660
<i>Katarína Zajác Ševcová</i> Nadobúdanie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka, publicita údajov katastra a možné zodpovednostné nároky	666
<i>Lucia Šimová</i> Inštitút zapretia otcovstva so zreteľom na návrh dieťaťa	676
<i>Renata Špatenková</i> Nová realita dohod o prácich konaných mimo pracovný poměr. Omezení flexibility pod lupou transpoziční novely zákoníku práce	684
<i>Lukáš Toman</i> Povaha regresního nároku daňového ručitele	696

<i>Frederika Vešelényiová</i>	
Vývoj právnej úpravy poručníctva a zverenia dieťa do náhradnej starostlivosti na Slovensku v prvej polovici 20. storočia	702
<i>Pavel Vetešník</i>	
Role Ústavního soudu České republiky související s pandemií vyvolanou koronavirem COVID-19	714
<i>Michaela Vilhanová, Barbora Klůčiková</i>	
Obchodovanie s deťmi	729
<i>Bronislava Vinerová</i>	
Sloboda prejavu verzus právo na ochranu výsledkov tvorivej duševnej činnosti a možnosti jeho trestnoprávnej ochrany	739
<i>Gabriela Vlková</i>	
Agresivní daňové plánování a zneužití práva v judikatuře Nejvyššího správního soudu	753
<i>Vladislav Vnenk</i>	
Náležitosti odůvodnění příkazu k domovní prohlídce v judikatuře Ústavního soudu ČR	759
<i>Izabela Wasik</i>	
Education in the folk schools in the activities of the National Diet of Galicia	765
<i>Veronika Zoričáková</i>	
Aplikačný rozsah generálnej klauzuly bezdôvodného obohatenia v slovenskom a českom práve	778
<i>Marek Żukal</i>	
„Právo veta“ stálých členů Rady bezpečnosti OSN a limity jeho výkonu	787

Náhradné materstvo z pohľadu aplikačnej praxe pracovného práva

JUDr. LUCIA PETRÍKOVÁ, PhD.

odborná asistentka Katedry občianskeho a pracovného práva,
Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

DOI: <https://doi.org/10.24132/ZCU.NADEJE.2023.524-530>

Kľúčové slová:

Náhradné materstvo, náhradná matka, určená matka, tehotenstvo, materská dovolenka, aplikačná prax, pracovné právo

Úvod

Náhradné materstvo je v súčasnej modernej dobe novým fenoménom, ktorý vzbudzuje pozornosť a s tým súvisiace otázky a úvahy, nakoľko ide o kontroverznú tému prinášajúcu búrlivú diskusiu. Statusom náhradných matiek sa väčšina štátov EÚ **nezaoberá**, nakoľko početnosť náhradných matiek v rámci EÚ je veľmi nízka najmä kvôli etickým, morálnym či náboženským aspektom. V súčasnosti však ide o veľmi citlivú tému, keďže ochrana života, zdravia a rodinného života by mala byť prioritou každého členského štátu EÚ.

Napriek novej ére digitálnych platforiem a nových výziev, vrátane inštitútu náhradného materstva, je stále potrebné dodržiavať základné ústavné práva a slobody, vrátane rešpektovania sociálnych práv,¹ aby sa vytvorili základné predpoklady uplatnenia individuálnej slobody občanov.²

---

¹ ONDROVÁ, J. – ÚRADNÍK, M. *Ústavné súdnictvo v Slovenskej republike*, Banská Bystrica: Belianum, 2021, s. 5.

² ONDROVÁ, J. – ÚRADNÍK, M. *Ústavné súdnictvo v Slovenskej republike*, Doplnené a prepracované vydanie, Banská Bystrica: Belianum, 2022, s. 7.

Sociálnoprávne postavenie náhradných matiek doterajší právny poriadok väčšiny členských štátov EÚ ešte stále nerieši. Poskytuje im však sociálnoprávnu ochranu v čase tehotenstva a v súvislosti s pôrodom dieťaťa bez toho, aby riešilo problém, akým spôsobom došlo k tehotenstvu alebo k pôrodu. Uvedený problém doteraz neupravuje ani slovenské pracovné právo, ani právo sociálneho zabezpečenia. V nasledujúcich častiach tohto príspevku sa vymedzí náhradné materstvo z hľadiska pojmológie, poukáže sa na súvisiace aplikačné problémy, porovná sa slovenská právna úprava s českou a nebudú chýbať ani úvahy a návrhy v intenciách *de lege ferenda* v súvislosti s inštitútom náhradného materstva.

Náhradné materstvo – vymedzenie pojmu

Náhradné (surogátne, resp. surogačné) materstvo je dohoda alebo zmluva, v ktorej žena súhlasí s tým, že otehotnie, vynosí a porodí dieťa v mene inej osoby alebo páru. Náhradné materstvo spočíva vo vložení embrya biologických rodičov do maternice náhradnej matky a ide tak o veľmi náročný proces. Množstvo neplodných párov z celého sveta kvôli tomu cestuje do štátov, kde je komerčné náhradné materstvo legálne.

Problémy aplikačnej praxe v rámci práva na materskú dovolenku v prípade, ak matka dieťa neporodila

V tejto súvislosti je potrebné poukázať na rozhodnutie SD EÚ v právnej veci C-167/12.

V uvedenej právnej veci Súdny dvor posudzoval otázku, či má žena nárok na materskú dovolenku, aj keď dieťa neporodila sama, ale porodila ho náhradná matka. Podľa reprodukčnej medicíny začína náhradné materstvo umelým oplodnením náhradnej matky alebo vložením embrya do nej. **Dieťa následne vynosí a porodí náhradná matka, ktorá je pripravená dieťa po narodení prenechať natrvalo tretej osobe.** Po genetickej stránke môže dieťa pochádzať buď od takzvaných určených rodičov, ktorí po pôrode prevzmu o neho rodičovskú starostlivosť, alebo od otca náhradnej matky, resp. od neho a tretej ženy. Pani D. sa po vynosení dieťaťa náhradnou matkou, na oplodnenie ktorého boli použité spermie jej partnera, začala o dieťa starať už hodinu po jeho narodení, vrátane dojčenia. Súd jej následne priznal trvalé a úplné rodičovstvo dieťaťa.

Tak sa pani D. so svojim partnerom z právneho hľadiska považovali za rodičov tohto dieťaťa. Následne pani D. požiadala svojho zamestnávateľa o rodičovskú dovolenku z dôvodu starostlivosti o dieťa, vynoseného náhradnou matkou, ktorú kvalifikovala ako rovnocennú s dovolenkou priznávanou z dôvodu osvojenia.³

Vytvorila sa tak právna situácia, ako by ochrana priznaná smernicou bola rozložená medzi dve ženy, ženu, ktorá dieťa vynosí, tej by prislúchala ochrana z dôvodu tehotenstva a stavu krátko po pôrode a ženu, ktorá dieťa prevezme po narodení do starostlivosti, a ktorá by bola chránená po narodení dieťaťa. V Spojenom Kráľovstve je náhradné materstvo za určitých podmienok dovolené, ale osobitný predpis o materskej dovolenke pre určené matky tam neexistuje. V tejto právnej veci sa Súdny dvor zaoberal otázkou, či môže mať určená matka ochranu vyplývajúcu zo smernice 92/85/ES.⁴

„Súdny dvor rozhodol, že pracovníčka v postavení určenej matky, ktorá má dieťa len vďaka jeho vynoseniu náhradnou matkou, nepatrí do pôsobnosti smernice 92/85, a to ani v prípade, keď môže toto dieťa po narodení dojčiť, pretože účelom uvedenej smernice je ochrana zdravia matky dieťaťa, ktorá z dôvodu svojho tehotenstva je osobitne zraniteľná. Ako základná podmienka nároku na materskú dovolenku podľa uvedenej smernice je, že zamestnankyňa je tehotná a dieťa porodila.“⁵ Súdny dvor vyslovil, že smernica len určuje minimálne hranice právnej ochrany tejto kategórie zamestnancov a súčasne nevylučuje, aby členské štáty priznali nárok na materskú dovolenku aj určeným matkám z dôvodu narodenia a ochrany práva tohto dieťaťa.

*„Podľa názoru niektorých odborníkov síce veda v oblasti embryológie veľmi pokročila dopredu a umožnila umelé oplodnenie, avšak pohľad na dieťa v západnej spoločnosti sa týmto prudko mení, dieťa sa stáva tovarom a nie darom. Smutným faktom je, že dieťa bude cudzincom vo vlastnej rodine, čo je nepripustné a je to v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa.“*⁶

---

³ BARANCOVÁ, H. *Pracovný čas – dovolenka a materská dovolenka v judikatúre Súdneho dvora EÚ a v práve Slovenskej republiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 131.

⁴ *Ibidem*, s. 131.

⁵ *Ibidem*, s. 131–132.

⁶ *Ibidem*, s. 63.

Problémy aplikačnej praxe v rámci práva na materskú dovolenku pri porodení dieťaťa náhradnou matkou

Pri analýze práva na materskú dovolenku pri porodení dieťaťa náhradnou matkou je známa právna vec C-363/12.

„V predmetnej právnej veci sa určená matka z Írska dohodla s náhradnou matkou o vynosení dieťaťa a požadovala právnu ochranu v zmysle smernice 2006/54, ako aj smernice 2000/78/ES. Žalobkyňa nemohla otehotnieť ani porodiť dieťa, aj keď bola plodná. Z tohto dôvodu dieťa vynosila náhradná matka.“⁷

Novorodeničku, ktoré vynosila náhradná matka, bol vystavený rodný list, v ktorom ako rodičia boli uvedení biologickí rodičia dieťaťa, teda pani Z. a jej manžel. Po návrate do Írska požiadala pani Z. svojho zamestnávateľa o dovolenku z dôvodu materskej dovolenky, resp. osvojenia. Zamestnávateľ jej odmietol poskytnúť dovolenku z dôvodu, že nikdy nebola tehotná. Napriek tomu, že je biologickou matkou dieťaťa, nikdy nedošlo ani k jeho osvojeniu, preto jej podľa írskeho právneho poriadku nebolo možné poskytnúť ani dovolenku z dôvodu osvojenia. Pani Z. následne žalovala svojho zamestnávateľa za diskrimináciu z dôvodu zdravotného postihnutia.⁸

SD EÚ jej nepriznal právnu ochranu tehotnej zamestnankyne ani matke po pôrode, pretože žalobkyňa nikdy tehotná nebola a ani neporodila dieťa. V odôvodnení rozhodnutia skonštatoval, že napriek jej obmedzeniu vyplývajúcem zo zdravotného postihnutia, ktoré má dlhodobý charakter, nejde o obmedzenie, ktoré bráni zamestnankyni plnému a účinnému zapojeniu do pracovného života, a preto neposúdil jej chorobu za zdravotné postihnutie v zmysle smernice 2000/78/ES.⁹

*„Z vyššie uvedených rozhodnutí Súdneho dvora vyplýva, že v zmysle smernice 1992/85/EHS právo na materskú dovolenku neprislúcha žene, ktorá dieťa neporodila, ani nebola tehotná a zmluvne si prenechala dieťa vynosiť náhradnou matkou. Aj keď sa po narodení dieťaťa začala o dieťa starať, dojčiť ho, neprislúcha jej právna ochrana podľa smernice 1992/85/EHS. V súvislosti s novým fenoménom **‘obchodu s maternicami’** v celosvetovom meradle vznikajú početné etické problémy. V praxi ostatných rokov sa stali prípady, že si určená*

---

⁷ PETRÍKOVÁ, L. *Nové trendy v pracovnom práve*. Banská Bystrica: Belianum, 2021, s. 87.

⁸ BARANCOVÁ, H. *Pracovný čas – dovolenka a materská dovolenka v judikatúre Súdneho dvora EÚ a v práve Slovenskej republiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 132.

⁹ Ibidem, s. 132.

matka dala vynosiť dieťa náhradnou matkou, ale z dôvodu, že sa dieťa narodilo so zdravotným postihnutím, po jeho narodení ho určená matka odmietla prevziať do starostlivosti.¹⁰

Komparácia s českou právnou úpravou

V aktuálnom čase v slovenskej právnej úprave neexistuje zákon, ktorý by umožňoval uzatvárať zmluvy o vynosení dieťaťa. **Keďže je neetické a nemorálne, aby sa dieťa, nevinná ľudská bytosť stala tovarom za odplatu, bolo by proti princípom a zásadám zakotveným v Ústave SR, aby sa takáto právna úprava prijala.** Právo SR by malo všestranným spôsobom ochraňovať prirodzenú rodinu a osobitným spôsobom jej najzraniteľnejších členov – deti.¹¹

Na druhej strane, **na niektorých klinikách v Českej republike** sa vykonáva v indikovaných prípadoch liečba neplodnosti pomocou náhradných matiek. O nutnosti využitia náhradnej matky rozhoduje výhradne lekár, špecializovaný na túto problematiku. Pre podstúpenie liečby musí byť jednoznačný dôvod, aby bolo možné akceptovať náhradnú matku (rôzne zdravotné problémy ženy – napr. vrodená alebo získaná absencia maternice; poškodenie maternicovej dutiny, opakované potraty po vylúčení genetickej príčiny potratov; život ohrozujúce komplikácie v predchádzajúcej gravidite s rizikom opakovania a pod.). Počet prenášaných embryí do maternice náhradnej matky je limitovaný iba na jedno embryo.¹² V Českej republike sa tak vykonáva iba samotná liečba, náhradné matky sa tak nesprostredkovávajú, ani nijako sa nevstupuje do vzťahu medzi genetickými rodičmi a náhradnou matkou. **Liečba s využitím náhradného materstva je hradená z českého verejného zdravotného poistenia.** Využitie náhradnej matky sa nespoplatňuje. Ide tak o štandardný embryotransfer a cena liečby je rovnaká, ako v prípade, že je príjemkyňou embrya žena z neplodného páru.¹³

---

¹⁰ BARANCOVÁ, H. *Pracovný čas – dovolenka a materská dovolenka v judikatúre Súdneho dvora EÚ a v práve Slovenskej republiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 132–133.

¹¹ DILONGOVÁ, L. *Pracovné podmienky žien a matiek v kontexte judikatúry Súdneho dvora EÚ*. Praha: Leges, 2014, s. 62.

¹² Ide tak o snahu vyhnúť sa viacpočetnému tehotenstvu z dôvodu minimalizácie rizík pre náhradnú matku.

¹³ Dostupné na internete: <https://www.reprofit.cz/sk/sluzby/nahradne-materstvo/> (cit. zo dňa 10. 11. 2023).

Záver

Z vyššie spomenutých skutočností možno uviesť, že riešeniu nových problémov pracovného práva v súčasnom treťom tisícročí by sa mala viac venovať aj teória pracovného práva. Viac ako doteraz by sa mala zaoberať analýzou v uvedenej oblasti, ako aj aktuálnou judikatúrou SD EÚ, a rovnako aj ESLP Rady Európy s návrhom riešení v zmysle *de lege ferenda*.

„Pokiaľ by takéto náhradné matky pracovali a boli tehotné, v plnej miere by sa na nich vzťahovala pracovnoprávna ochrana v zmysle smernice 1992/85/EHS o ochrane matiek, ako aj príslušná národná pracovnoprávna úprava regulujúca osobitné pracovné podmienky tehotných žien. Ide napríklad nielen o zákaz výkonu niektorých prác pre tehotné ženy, ale aj o zákaz skončenia pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa v priebehu ich tehotenstva a tiež osobitná ochrana pri skončení pracovného pomeru a v priebehu skúšobnej doby.“¹⁴

V rámci úvah *de lege ferenda* je pri náhradnom materstve zaujímavou otázkou, ako by to bolo v ich prípade s naplnením zákonných podmienok v súvislosti s poskytovaním dávky v materstve (t. j. materského) a následne, či spĺňajú zákonné podmienky na poskytnutie rodičovského príspevku.

„Náhradné materstvo, ktoré sa vykonáva za odplatu, je preto najviac rozšírené v rozvojových krajinách, kde je prirodzene aj najlacnejšie a, naopak, počet určených matiek sa zvyšuje predovšetkým vo vysoko rozvinutých krajinách. A práve určené matky, počet ktorých v ostatných rokoch významne rastie aj v krajinách EÚ, sa dožadujú primeranej sociálnoprávnej ochrany po prevzatí dieťaťa po pôrode do trvalej osobnej starostlivosti. Preto sa problém sociálnoprávnej ochrany určených matiek dostal aj pred Súdny dvor EÚ.“¹⁵

Na základe vyššie uvedeného však možno zhrnúť, že existujúci model sociálnoprávnej ochrany materstva nie je postačujúci, nakoľko následne vznikajú početné aplikačné problémy.¹⁶

Pokiaľ zoberieme súčasnú právnu úpravu v ZP, osobitná pracovnoprávna ochrana patrí tehotným ženám a ženám v súvislosti s pôrodom či krátko po

---

¹⁴ BARANCOVÁ, H. *Nové technológie v pracovnom práve a ochrana zamestnanca (možnosti a riziká)*. Praha: Leges, 2016, s. 75.

¹⁵ *Ibidem*, s. 75.

¹⁶ Faktické postavenie náhradnej matky a určenej matky tak žiada rozdeliť sociálnoprávnu ochranu matiek medzi náhradné matky a určené matky. Isté je, že časť právnych nárokov súvisiacich s tehotenstvom a následným pôrodom by prináležala náhradným matkám a časť právnych nárokov súvisiacich so starostlivosťou po pôrode o dieťa by prislúchala určeným matkám.

pôrode, ako aj dojčiacim ženám. Možno tak povedať, že **pracovnoprávna ochrana tehotnej ženy, ktorá je v pozícii náhradnej matky, je celkom dostačujúco riešená do pôrodu a krátko po ňom. Ostatné sociálnoprávne nároky súvisiace s osobnou starostlivosťou o narodené dieťa by mohli patriť určenej matke (t. j. matke, ktorá prevzala dieťa do trvalej osobnej starostlivosti po tom, ako ho porodila náhradná matka).**¹⁷

Z hľadiska súčasného právneho stavu ide však o komplikovanú situáciu. „Najväčšie právne komplikácie vznikajú s prenosom rodičovských práv na určené matky, ktorým je najčastejšie osvojenie. Ak by sme vychádzali najmä zo zahraničnej praxe ostatných rokov, vytvárajú sa právne situácie, že sa určené matky, ktoré sa začnú o dieťa starať až po pôrode dieťaťa, dožadujú voči svojim zamestnávateľom rovnakých sociálnoprávnych nárokov ako ženy, ktoré boli tehotné a dieťa samy porodili. Ide hlavne o právny nárok na materskú dovolenku a rodičovskú dovolenku.“¹⁸

***

Resumé

Surrogate Motherhood from the View of the Applied Practice of Labour Law

The aim of the article is to point out the problem of surrogate motherhood, which has its position in the society at present. It is a relatively controversial topic, on which the various experts have the different attitude because of religious and ethical values. There is the explanation of term *surrogate motherhood*, there is the research of cases from the applied practice following the chosen case law in the article. The important part of the article is also the accent on related problems and after that, there is the comparison with the Czech legislation.

---

¹⁷ BARANCOVÁ, H. *Nové technológie v pracovnom práve a ochrana zamestnanca (možnosti a riziká)*. Praha: Leges, 2016, s. 76.

¹⁸ *Ibidem*, s. 76.